

Paavst Franciscuse Eesti visiit: Mu süda ärka üles

Tekst: Karmel Uuselu

Kristus ütleb Matteuse evangeeliumis: “Sina oled Peetrus ja sellele kaljule ma ehitan oma Kiriku, ja põrgu väravad ei saa sellest võitu. Ma annan sulle taevariigi võtmed, ja mis sa iganes kinni seod maa peal, see on seotud ka taevas, ja mis sa iganes lahti päästad maa peal, see on lahti päästetud ka taevas.” (Mt 16: 18-19). Pärimuse järgi oli Peetrus Rooma esimene piiskop, ta on maetud Vatikani ning katoliku kirik peab paavste Peetruse ametijärglasteks. 25. septembril 2018 külastab Paavst Eestit. Sellega seoses jagavad oma mõtteid katoliku piiskop Philippe Jourdan, EELK piiskop Joel Luhamets, ajaloolane Toomas Abiline, paavsti visiidi koordinaator Helle-Helena Puusepp ning noored katoliiklased Triin Lilleberg (30) ja Johanna Aus (23).

Paavsti visiidi tähendus eestlastele

Katoliku kiriku piiskop Philippe Jourdan räägib sellest, kuidas sai paavst Franciscuse Eesti visiidi motoks “Mu süda ärka üles”: “See on tuntud laulu algus. Aga need sõnad on ka sõnum kõikidele inimestele ja eriti noortele. Inimeste prioriteedid praeguses maailmas on sageli suunatud materiaalsete väärtuste poole. Materiaalsed väärtused

on tähtsad, aga kui nad muutuvad kõige tähtsamaks, süda muutub leigeks, igaüks mõtleb ainult enda peale, egoism hakkab valitsema suhetes inimeste vahel, peredes, rahvaste vahel... Siis me vajame tõesti, et Jumala abiga meie süda ärkaks üles sellest unest mis ei ole hea uni." See moto valik meeldib ka EELK piiskop Joel Luhametsale: "On südant soojendav, et paavsti visiidi motoks on Luterliku kirikulaulu sõnad. See kindlasti julgustab kristlasi suuremale üksteise mõistmisele ja kutsub meid kõiki üles vaimsetele otsingutele ning tänulikkusele Jumala ees. Paavst Franciscus on väga suure Kiriku juht ning väga paljude usklike jaoks erakordselt oluline inimene. Kuigi katoliiklaste arv Eestis ei ole väga suur, näitab paavsti Eesti visiit Katoliku Kiriku huvi ja tähelepanu Eesti suhtes. Kindlasti aitab paavsti visiit tõsta meie ühiskonnas kristluse ja usu teemad suurema tähelepanu alla. Paavsti visiidi oletatav aeg on mul märgitud juba mõnda aega tagasi kalendrisse. Soovin kindlasti osaleda palvustel ja kohtumistel paavstiga. Eesti Evangeelsel Luterlikul Kirikul ja Rooma Katoliku kirikul Eestis on väga head ja südamlikud läbisaamised. Loodan, et paavsti visiit Eestisse neid suhteid veelgi tugevdab."

Kuidas sai Peetrusest Rooma piiskop pärimuse järgi?

Katoliku kiriku piiskop Philippe Jourdan räägib meile selle loo lahti: "Kristlik traditsioon, mida kinnitavad kirjalikud allikad ja arheoloogilised leiud, ütleb, et apostel Peetrus tuli Rooma ja oli Igavese Linna kristliku kogukonna esimene piiskop (piiskopid on apostlid või apostlite järglased). Peetrus suri Roomas, tõenäoliselt keiser Nero tagakiusamise ajal, aastal 64, ning sai seal maetud. Sajandite jooksul, kristlased ehitasid Peetruse haua peale erinevaid mälestisi ja kirikuid, viimane neist on praegu Püha Peetruse basiilika. Veel praegu, külaline saab näha Püha Peetruse basiilika pealtari all osa sellest mida peetakse apostel Peetruse hauaks. Rooma piiskopid kui Peetruse järglased jätkavad Peetruse ametit, vastavalt sellele mida Jeesus oli öelnud „Sina oled Peetrus, ja selle kalju peale ma ehitan oma kirikut.“ (Mt 16:18)"

Paavst Johannes Paulus II ja Eesti president Lennart Meri suur sõprus

Paavst Johannes Paulus II ja Eesti president Lennart Meri said hästi omavahel läbi ning paavst Johannes Paulus II oli suur roll NSV Liidu kokkuvarisemises ja Eesti taasiseseisvumises. Katoliku kiriku piiskop Philippe Jourdan selgitab seda järgmiselt: "Johannes Paulus II, Krakovi linna peapiiskop, sai valitud 1978 a. Rooma paavstiks. Ta külastas mitu korda oma sünnimaad, korrates miljonite inimeste ees „Ärge kartke elada tões“. Seda kuulates poolakad veendusid üha rohkem, et oli võimalik elada tões ja vabaduses ja lahti saada kommunistliku diktatuuri rõhumisest ja valetamisest. Hiljem tekkis Poolas liikumine „Solidarsus“ ja tasapisi levis üle terve Ida-Euroopa vabanemise laine, kuni NSVL-lagunemiseni. Selles oli Johannes Paulus II ja Lennart

Meri sõpruse esimene põhjus. Lisaks tekkis kohe kahe mehe vahel spontaanne sümpaatia, mida kinnitab püsiv kirjavahetus nende vahel.”

Sama kinnitab ka ajaloolane Toomas Abiline: “President Lennart Meri ütles kaunid sõnad, kui ta tervitas lennujaamas just saabunud ning Maarjamaad suudelnud Püha Isa: „Te suudlesite äsja Eestimaa pinda, mu Isa. Mitte keegi peale eestlaste ei ole seda tänase päevani suudelnud. Ja ka eestlased on pidanud seda suudlema oma viimase suudlusega, oma verega, oma kustuva mõtte ja kustumatu lootusega lahinguväljadelt või vangilaagritest“. Kaks suurmeest mõistsid teineteist, tean, et sel päeval sündis president Meri ja Püha Isa vahel sõprus, mis kestis kuni Johannes Paulus II surmani.”

Toomas Abilise mälestused paavst Johannes Paulus II Eesti visiidi kohta

Ajaloolasel Toomas Abilisel on paavst Johannes Pauluse Eesti visiit 1993. aastal jäänud väga eredalt meelde: “11. september 1993 oli päikesepaisteline, kuid veidi tuuline päev. Olin Peeter – Pauli kirikus, kui paavst seda külastas, kõik soovijad kahjuks kirikusse ei mahtunud, koguduseliikmetele jagati vastavad kutsed, turvanõuded olid väga ranged, kutset tuli korduvalt näidata. Paavsti külaskäik Peeter-Pauli katedraali ei olnud pikk, ta sisenes kirikusse ning õnnistas vahekäiku rivistunud koguduseliikmeid, põlvitas palvetoolil, võttis vastu apostelliku administraatori tervitused ning pidas lühikese kõne. Paavst kinkis kogudusele armulauakarika, lõpuks alustas ta Salve Reginat, kuid meenub, et kaasalauljaid oli kahjuks vähe. Koguduse oskused laulu alal olid veel napid ning küllap oli kirikus ka palju neid, kes regulaarselt missadel ei käinud. Missa Raekoja platsil oli suurejooneline ja ülev. Linna süda, Raekoja plats oli täielikult katoliiklaste päralt, esimest korda külastas Rooma paavst Eestit, esimest korda ajaloos toimus Raekoja platsil paavstimissa! Raekoja plats oli jagatud sektoriteks, kuhu pääses vastava kutse esitamisel. Kõige ees istusid riigijuhid, diplomaatiline korpus, teiste kirikute juhid ning Eesti katoliiklased, kogu plats oli rahvast tulvil. Külalisi oli saabunud Poolast, Soomest ja mujalt, seal oli erinevate ordude õdesid ning vendi. Platsi idaküljele oli ehitatud lava koos altari ning kõrge paavstitooliga, altari kohal kiri: Maarjamaa – Terra Mariana. Missal teeniv koor oli suurepärase, samuti solistid. Missa kulges rahulikult, plaanipäraselt, Püha Isa tundus veidi väsinuna, kuid oli keskendunud, tähelepanelik ning hetketi sügavalt ja pühendunult palves. Läände loojuv päike kuldas lava ning altarit ning sundis paavsti sageli kätega silmi varjama. Missa lõpus esines Johannes Paulus II spontaanse kõnega, rääkides itaalia keeles ja peast, sünkroontõlge oli eesti keeles.”

Helle-Helena Puuseppa mälestused paavst Johannes Paulus II Eesti visiidi kohta

Johannes Paulus II tõi Tallinna Raekoja platsil 1993. aastal oli Helle-Helena Puusepp. Ta meenutab: “Paavst Johannes Paulus II visiit Eestisse oli kahtlemata sündmus, mis jättis oma jälje paljudele inimestele Eestis. Kõik, kes osalesid Missal Raekoja platsil, kuulsid Püha Isa soovi "Ärge kartke elada tões". See oli julgustus kõigile meile üles ehitada uus elu vastvabanenud riigis, kus ei ole piiranguid südametunnistuse vabadusele. Oma jutluse pidas ta eesti keeles, õnnistades nii meid meie emakeeles ja selleks oli ta võtnud enne tulekut eesti keele tunde. Erakordselt karismaatilise inimesena suutis ta nii igaühe südameni jõuda. Minul oli võimalik kohtuda Johannes Paulus II-ga esmakordselt Roomas 1989.a. augustis, kui olin tõlgina koos Haridustöötajate naiskooriga ja saime tänu minu tuttava Leedu Kolleegiumi rektori abiga kutse audientsile ning saime esitada seal ka paar laulu sini-must-valge lipu all. Paavsti Tallinna visiidi ajal olin korraldustoimkonnas ja ka tõlgina. Peale Missa lõppu pidas Johannes Paulus II veel kõne, mis ei olnud kavas ja kellelgi ei olnud seda teksti. Olin tema tõlgiks, püüdes kuulda ja edastada igat sõna tuulisel Raekoja platsil. Ta rääkis rahvaste õigustes ja sellest, et suured rahvad ei tohiks enam uues olukorras Euroopas väiksemaid rõhuda.”

Triin Lillebergi mälestused paavst Johannes Paulus II kohta

1993. aastal oli Triin Lilleberg 6-aastane kui paavst Johannes Paulus II käis Eestis. Ta meenutab: “Mäletan, et kunagi lapsena nägin telekast, kuidas üks valges riietuses onu sõitis läbi Tallinna. Öeldi, et see on Rooma paavst, kuid olin liiga väike, et sellest midagi aru saada.” Triin Lilleberg peab ka väga oluliseks paavst Johannes Paulus II rolli, et ta jõudis kiriku juurde. Ta ütleb: “Kui üle-eelmine paavst, püha Johannes Paulus II siit maailmast lahkus (2005), näitas ETV temast dokumentaalfilmi, kus mainiti, et tänu temale tuli Kirikusse väga palju noori. Mina käisin siis gümnaasiumis ja olin rohkemgi veel kui täiesti kindel, et minust ei saa kunagi katoliiklast. Ent kui nägin telekraani vahendusel Johannes Paulus II naeratust ja pilku, tundsin selles pilgus lisaks inimlikule soojusele ka Jumala armastust ja kutset. See puudutas mind sügavalt ja olen kindel, et paljuski just tänu sellele pühale paavstile jõudsin Kirikusse.”

Johanna Ausi mälestused paavst Franciscuse kohta

Noor katoliiklane Johanna Aus meenutab enda kohtumist paavst Franciscusega nii: “2017.aasta suvel oli mul ilus võimalus kohtuda Vatikanis paavst Franciscusega. Sain rääkida talle oma perekonnast ja palvetasime koos Maarjamaa eest. Kohtuda püha Peetruse ametijärglasega ja temaga koos palvetada oli väga eriline kogemus, mil tundsin sügavalt, et paavst on tõesti isa, kelles peegeldub meile Jumala isalik armastus. Tema abil saab see ligiolevaks kõigile Jumala lastele, st kõigile inimestele,

kellest igaüks on Jumala poolt armastatud, olgu nad kristlased või mitte. See oli kohtumine, mil kogesin ise, et ka paavsti silmis on oluline eranditult iga inimene.”

Paavst Franciscus soovib väga kohtuda Eesti noortega

Katoliku kiriku piiskop Philippe Jourdan ütleb, et paavst Franciscus soovib väga kohtuda Eesti noortega: “See on paavst Franciscuse isiklik soov, tema Tallinna visiidi ajal, kohtuda just noortega. Ning mitte ainult noorte katoliiklastega, vaid kõikide noorte kristlastega. Tõenäoliselt, Rooma paavst on praegusel ajal maailmas esimene spirituaalne ja moraalne autoriteet. Tal on just autoriteet, spirituaalne autoriteet, mitte võim. Ta on sageli nende inimeste hääl kellel muidu häält ei oleks. Tema usk Kristusesse, tema teod ja tema sõnad moodustavad sellise sõnumi, mis võib olla igale noorele kasulik. Paavst Franciscus on kindlasti praegusel ajal suur Kristuse tunnistaja maailmas ja seetõttu kohtumine temaga on selline sündmus, mis võib väga palju toita meie usku.”

Noor katoliiklane Triin Lillebergi arvates aitab paavsti visiit Eesti noori Jumalale lähemale: “2018. aasta septembris on meil võimalus kohtuda praeguse paavstiga mitte enam ekraani vahendusel, vaid silmast-silma, siinsamas Tallinnas. Loodan väga, et paavst Franciscuse visiit aitab paljudel eestlastel ja paljudel noortel jõuda lähemale Jumalale ning tunda Tema armastust ja kutset!”

Noor katoliiklane Johanna Aus räägib oma ootusest nii: “Ma usun, et paavst Franciscuse visiit Eestisse annab kõigile siinsetele inimestele võimaluse kogeda sedasama ja avada oma süda Kristusele, sest paavsti sõnades kõlavad Kristuse sõnad. Ta näitab meile teed Kristuse juurde, kes meid kõiki ühendab. Ma loodan, et see kohtumine julgustab noori nagu mina vastama Jumala kutsele ning vaatama tulevikku suurema lootuse ja rõõmuga! Ja soovin, et see aitaks kõigil kristlastel elada aina ühtsema Jumala laste perekonnana Kristuses, mida Ta ise nii väga on soovinud – “et kõik oleksid üks.” (Jh 17:21)